

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

**Zespół Prawa Pracy i Zabezpieczenia
Społecznego**

III.7060.709.2022.JA

Warszawa, 27-09-2024 r.

Pani Ewa Szwarczuk
Konsultant Ośrodka Poradnictwa SPES
spes@spes.org.pl

Szanowna Pani,

z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, nawiązując do wcześniejszej korespondencji, na podstawie art. 11 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o R.P.O. (Dz. U. z 2024 r. poz. 1264), uprzejmie informuję, iż w sygnalizowanej przez Stowarzyszenie na Rzecz Niepełnosprawnych SPES sprawie dotyczącej kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia Rzecznik otrzymał odpowiedź z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Kopię pisma znak BON-IV.070.83.2024 przesyłam w załączeniu.

Po analizie udzielonych wyjaśnień Rzecznik nie stwierdził podstaw do podejmowania kolejnych działań w przedstawionej sprawie. Stanowisko takie wynika m.in. z okoliczności, iż Rzecznik działa na podstawie powołanej wyżej ustawy, która określa zakres kompetencji i środki działania Rzecznika. Obowiązkiem R.P.O. w sprawach dotyczących ochrony praw i wolności obywateli zagwarantowanych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i innych przepisach prawa jest badanie, czy wskutek działania lub zaniechania organów nie nastąpiło naruszenie prawa. Nie bierze udziału w pracach legislacyjnych i nie przysługuje mu inicjatywa ustawodawcza. Zgodnie z art. 118 Konstytucji inicjatywa ustawodawcza przysługuje posłom, Senatowi, Prezydentowi Rzeczypospolitej i Radzie Ministrów oraz grupie co najmniej 100 000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu.

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Tel. centr. (+48 22) 55 17 700
Infolinia obywatelska 800 676 676
biurorzecznika@brpo.gov.pl
bip.brpo.gov.pl

Mając na uwadze powyższe oraz okoliczność, iż Ministerstwo zapowiedziało prace nad systemem orzekania dalej idąca pomoc ze strony Rzecznika w tej sprawie nie jest możliwa.

Załączniki: 1

Z poważaniem

Agnieszka Jarzębska

Naczelnik Wydziału

/-wydano i podpisano elektronicznie/

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw
Osób Niepełnosprawnych
Zastępca Dyrektora
Piotr Cieszewski

BON-IV.070.83.2024
Warszawa, dnia /elektroniczny znacznik czasu/

Szanowna
Pani
Anna Szalek
Dyrektor
Zespołu Prawa Pracy i Zabezpieczenia
Społecznego
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

W odpowiedzi na pismo z dnia 24 lipca 2024 roku (znak: III.7060.709.2022.JA) w sprawie postulowanej przez Stowarzyszenie SPES zmiany przepisów rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 r. w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz. U. Nr 17 poz. 162, ze zm., dalej jako: „rozporządzenie w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności”), Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych uprzejmie informuje, iż Stowarzyszenie w przedmiotowej sprawie wielokrotnie występowało do Biura Pełnomocnika Rządu, uzyskując odpowiedź (np. w zawiadomieniu z dnia 5 maja 2020 r. o sposobie załatwienia petycji w przedmiocie zmiany treści rozporządzenia w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności, pismo Dyrektora Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych z dnia 3 kwietnia 2023 r. w sprawie udzielenia odpowiedzi na postulat zmiany przepisów rozporządzenia w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności, pisma z dnia 10 grudnia 2020 r., 7 maja 2019 r.). Wszystkie pisma zawierały informację, że zmiany przepisów regulujących zasady orzekania zostaną przeprowadzone w ramach reformy systemu orzecznictwa o niepełnosprawności, natomiast nie są planowane prace legislacyjne nad nowelizowaniem aktualnie obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa.

Odnosząc się natomiast do zarzutów podniesionych w piśmie Pani Ewy Szewczuk Konsultanta Ośrodka Poradnictwa SPES dotyczących rzekomo „zmiennego” stanowiska Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w przedmiocie przepisów rozporządzenia w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności, Biuro Pełnomocnika Rządu wyjaśnia:

1. W treści zawiadomienia z dnia 5 maja 2020 roku o sposobie załatwienia petycji (znak: BON-IV.055.1.2020.AP) Pani Dobrosławy Walkiewicz Koordynatora Programów Stowarzyszenia na Rzecz Niepełnosprawnych SPES w przedmiocie zmiany treści rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności zawarta została informacja, iż przepis § 2 ust. 1 tego rozporządzenia należy do przepisów o charakterze katalogu zamkniętego.

Z konstrukcji przywołanego przepisu wynika, że wyszczególnienie w nim w pkt 1-9 stanów chorobowych, które uzasadniają konieczność stałej opieki lub pomocy dziecku ma charakter wyczerpujący i stanowi katalog zamknięty (enumeracja pozytywna), wobec którego

nie można stosować wykładni rozszerzającej, ponieważ ustawodawca nie użył w tym przepisie jakichkolwiek sformułowań wskazujących na przykładowe wyliczenie, np. zwrotu „w szczególności”, „między innymi” itp. ani nie posłużył się formą otwartą poprzez odwołanie do innych przykładów lub innych rozwiązań w ramach obowiązujących przepisów prawa. Oznacza to, że jakikolwiek inny stan chorobowy, niż wymieniony w pkt 1-9 wskazanego przepisu, nie uzasadnia konieczności stałej opieki lub pomocy dziecku.

2. W piśmie z dnia 3 kwietnia 2023 r. (znak: BON-IV.070.21.2023.AP) będącym odpowiedzią na pismo Pani Dobrosławy Walkiewicz Koordynatora Programów SPES dotyczące zmiany przepisów rozporządzenia w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności Dyrektor Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych odniósł się do treści § 2 ust. 1 pkt 2 tego rozporządzenia, wskazując, że wyliczenie w tym punkcie stanów chorobowych nie jest wyczerpujące, nie stanowi katalogu zamkniętego i ma charakter przykładowy.

Zatem do stanów chorobowych, które uzasadniają konieczność stałej opieki lub pomocy, należą inne, poza wymienionymi w tym przepisie wrodzone lub nabyte ciężkie stany chorobowe, o ile wymagają systematycznego leczenia w domu i okresowo leczenia szpitalnego.

Postulowane po raz kolejny przez Stowarzyszenie SPES dokonanie nowelizacji przepisów rozporządzenia w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności w celu umożliwienia zaliczenia do osób niepełnosprawnych osób z centralnym zaburzeniem przetwarzania słuchowego aktualnie nie jest przewidywane. Wielokrotnie w pismach kierowanych do Stowarzyszenia Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych informowało, iż przy opracowywaniu nowych regulacji prawnych dotyczących orzekania o niepełnosprawności analizie poddane zostaną propozycje przedstawione przez organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych. W aktualnym harmonogramie prac legislacyjnych Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych nie przewiduje się prac nad opracowaniem nowego aktu prawnego regulującego zasady kwalifikowania do osób niepełnosprawnych osób w wieku do 16 roku życia, jak również nowelizacji aktualnie obowiązujących przepisów.

Natomiast w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej aktualnie prowadzone są prace analityczne nad przygotowaniem projektu zintegrowanego i kompleksowego systemu orzekania o niepełnosprawności finansowanego ze środków Funduszy Europejskich dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS). Planowany system orzekania o niepełnosprawności będzie oparty o Międzynarodową Klasyfikację Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia (ICF), a także będzie zgodny z postanowieniami Konwencji ONZ prawach osób niepełnosprawnych. Finalnym rezultatem realizacji projektu będzie opracowanie i wdrożenie nowych regulacji prawnych, w tym dotyczących orzekania dzieci.

Z wyrazami szacunku
Piotr Cieszewski
Zastępca Dyrektora
Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/